

La oss minnes dem som gikk foran, og løfte blikket for å se dem som fremdeles går bakerst

Taler

Siv Jensen

Dato

11 juni 2013

Omstendigheter

Innlegg i Stortinget på Stemmerettsjubileet

- 1 Det kan være lett å ta ting for gitt. Det kan være enkelt å tro at sånn ting er i dag, har det alltid vært. Så forteller historien oss en ganske annen virkelighet.

- For oss som vokser opp i dagens norske samfunn, virker det rett og slett litt
5 underlig at ikke alle borgere, menn og kvinner, skulle ha den samme retten til å påvirke og delta i demokratiet gjennom å kunne velge og kunne bli valgt. Så fjernt, og likevel så nært.

- Neste år skal vi markere og feire at det er 200 år siden vi fikk vår grunnlov - en av
10 de mest moderne konstitusjoner for sin tid, og en fundamental del av grunnmuren i vårt moderne Norge. Likevel var ikke vår grunnlov så moderne i 1814 at den sikret like demokratiske rettigheter for alle borgere i det norske samfunn. Det kan vel sies at tekstlig sett, var den det, men reelt sett var den ikke det, for man tolket den jo slik at stemmeretten bare gjaldt for menn. Det skulle
15 altså ta nesten 100 år fra Grunnloven kom på plass til også kvinner fikk allmenn stemmerett i Norge.

- Noen vil vektlegge organisasjonenes betydning for de steg vi har tatt fremover i vårt samfunn, og de forbedringer vi har gjort hva gjelder vårt demokrati og
20 samfunnssystem. Det er jeg enig i. Organiserte grupper har spilt en betydelig og ofte avgjørende rolle i utformingen av vårt samfunnssystem. Men det kan være lett å glemme at det alltid er noen som må gå foran, at det alltid er noen som må ta de første skrittene. Disse «noen» er enkeltmennesker. De som beveger verden, er enkeltmennesker, og derfor skal vi ikke glemme å hedre
25 enkeltmennesker som har gått før oss - de enkeltmenneskene som har gått opp løypa for oss.

Jeg tror fullt og helt på at ett enkelt menneske i kraft av sin overbevisning og vilje er i stand til å flytte store kampesteiner. Nils Olavson Langedal fra

30 Kviteseid, bedre kjent som Sterke-Nils, var flasket opp på hestemelk og kjent for å være «grueleg sterk», som det står. Han levde store deler av livet sitt i Seljord, og fortellingene sier at han med egne never løftet en kampestein på 570 kg. Den kampesteinen som ble løftet bort den 11. juni 1913 i denne sal, kan ikke veies på en vekt, men den politiske og demokratiske betydningen av det løftet er en sær-
35 tung betydning. At det var mange som bidro til det løftet, vet vi også.

Ett av de enkeltmenneskene som gikk foran i kampen som førte til at kvinner fikk de samme demokratiske og politiske rettighetene som menn i Norge, var min oldemor Betzy Kjelsberg. På en dag som denne må det være lov selv for en
40 parlamentarisk leder å være litt stolt av sitt opphav. Foruten å være Drammens første kvinnelige syklist, var hun også en av de store kvinnesakspionerene i Norge. Jeg er stolt av at hun var min oldemor. Jeg er stolt av den betydningen hun hadde når det gjaldt å kjempe for, og frem, grunnleggende politiske og demokratiske rettigheter for kvinner i dette landet.

45

Hun tok noen viktige steg for kvinnene, men sett i et større perspektiv, gjorde hun det for alle borgere. Hun kjempet for like rettigheter for alle borgere i dette landet, og var kanskje derfor like mye en borgeraktivist som hun var en
50 kvinneaktivist. I 1896 stiftet hun Drammen Kvinnesaksforening, og hun ble sentral i debatten på nasjonalt plan om kampen for kvinners stemmerett. I Norsk Kvinnesaksforening var det to fronter rundt dette temaet. Det var de som ville knytte kvinners stemmerett opp mot det de kalte for opplyste kvinner, de som med en viss utdannelse og sosial rang, var verdige. Og så var det de som
55 mente at stemmeretten skulle gjelde alle kvinner, uansett utdanning og sosial rang. Min oldemor tilhørte siste fløy i løpet av hele den debatten, og hun kjempet for at stemmeretten skulle gjelde alle. Godt var det at det var den fløyen og det synet som til slutt vant frem, og som i dag er gjeldende lov i Norge.

60

På en dag som denne vil jeg oppfordre alle til å løfte blikket litt, løfte blikket, se utover - og spesielt utenfor landets grenser. Vi har kommet langt i Norge når det kommer til det å sikre alle borgere like politiske og demokratiske rettigheter. Vi har kommet langt når det gjelder likestilling. Dagens moderne kvinnekamp bør handle om å stå opp for medborgere og medsøstre som ikke nyter de samme politiske og demokratiske rettigheter som vi tar for gitt i Norge i dag. Ennå

finnes det land der ute som ikke anerkjenner kvinners rett til å stemme og til å delta i politiske og demokratiske prosesser. Ennå finnes det altfor mange steder i verden der kvinner behandles som annenrangs borgere. Ennå sitter det mange steder kvinner på tilskuerplass når det gjelder politiske prosesser. Vi bør på en dag som denne si klart fra om at det aksepterer vi ikke. Vi aksepterer ikke at kvinner blir redusert til tilskuere der de burde vært deltakere. Vi aksepterer ikke at kvinner skal reduseres til annenrangs borgere. Og vi aksepterer i hvert fall ikke at det skal få rotfeste her. Alle borgere skal kunne delta i våre politiske og demokratiske prosesser, og finnes det noen som vil hindre det, ja, da må vi slå hardt ned på det.

Demokrati handler om medbestemmelse, det handler om deltakelse. Et fullverdig demokrati har som premiss at alle borgere, uavhengig av kjønn, inkluderes og får være med å bestemme. Det handler om likeverd mellom borgere.

For 100 år siden i dag ble det tatt store løft som angikk likeverd og deltakelse. For 100 år siden i dag skjedde det en aldri så liten revolusjon i denne sal, en revolusjon som hadde på dagsordenen de store og betydningsfulle spørsmålene. La oss derfor i dag heller ikke glemme de store spørsmålene når vi setter oss ned og diskuterer de små.

Mange steder er de ting vi tar for gitt, fremdeles bleke illusjoner. La oss derfor minnes dem som gikk foran, og løfte blikket for å se dem som fremdeles går bakerst.

Gratulerer med dagen!

Kilde
www.stortinget.no

Emner
1913, Demokrati, Innlegg i Stortinget, Jubileumstale, Kvinner, Kvinnesak, Likestilling, Stemmerett, Stemmerettsjubileet

URI
<https://www.virksommeord.no/tale/la-oss-minnes-dem-som-gikk-foran-og-lofte-blikket-for-a-se-dem-som-fremdeles-gar-bakerst>